

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2357

Vragen van het lid **Jasper van Dijk** (SP) aan de Minister van Defensie over *(burger)slachtoffers als gevolg van Nederlandse bijdrage aan bombardement* (ingezonden 14 januari 2022).

Antwoord van Minister **Ollongren** (Defensie) (ontvangen 7 april 2022). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2021–2022, nr. 1660.

Vraag 1

Hebt u kennisgenomen van de publicatie van de Amerikaanse Airpower Statistics, periode 2014–2021, dat een gedetailleerd overzicht is van alle acties van de Amerikaanse luchtmacht in Afghanistan, Irak en Syrië?¹ Bent u bereid om een maandoverzicht vanaf 2014 aan de Kamer te sturen over de wapeninzet van de Nederlandse luchtmacht tegen ISIS in Irak en Syrië? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 1

Ja. Op 24 maart 2020 heeft het Ministerie van Defensie reeds met terugwerkende kracht een overzicht gepubliceerd van de wekelijkse inzet van Nederlandse F-16's in de anti-ISIS coalitie in de eerste inzetperiode, tussen 2014 en 2016.² Dit betreft het aantal missies, locaties, type doel en wapeninzet, op het detailniveau zoals dit werd geregistreerd gedurende de tweede inzetperiode in 2018. Het totaaloverzicht tussen 2014 en 2018 is sindsdien te vinden op defensie.nl.³ De Kamer is hierover op dezelfde dag geïnformeerd (Kamerstuk 27 925, nr. 707).

Vraag 2, 3

Bent u bereid in dit overzicht op te nemen in welk land de 606 bijdragen in het kader van de Nederlandse bijdrage van de Processing Exploitation & Dissemination (PED)-capaciteit aan CENTCOM zijn uitgevoerd?

¹ Zie https://www.afcent.af.mil/Portals/82/November%202021%20Airpower%20Summary_FINAL.pdf

² «Weekoverzichten Nederlandse F-16 inzet anti-ISIS coalitie online», 24 maart 2020, <https://www.defensie.nl/actueel/nieuws/2020/03/24/weekoverzichten-nederlandse-f-16-inzet-anti-isis-coalitie-online>

³ «Weekoverzichten F-16 inzet anti-ISIS coalitie 2014–2018», <https://www.defensie.nl/downloads/publicaties/2020/06/29/weekoverzichten-f-16-inzet-anti-isis-coalitie>

Kunt u aangeven hoe vaak «sporadisch» precies is in uw antwoord dat «al tijdens een live beeldanalyse van de PED-cel» besloten werd tot wapeninzet?⁴

Antwoord 2, 3

Zoals aangegeven is de PED-capaciteit⁵ in totaal 606 keer ingezet, verdeeld over de missies *Operation Inherent Resolve* (OIR) van de anti-ISIS coalitie en de NAVO *Resolute Support Mission* (RSM) in Afghanistan. Van deze 606 keer inzet zijn 197 opdrachten weliswaar aangenomen maar uiteindelijk niet uitgevoerd. Dit was bijvoorbeeld te wijten aan slechte weersomstandigheden waardoor het zicht werd belemmerd, wijzigingen in de opdrachten waardoor de uitvoering kwam te vervallen of technische problemen met de systemen (drones en/of ontvangstapparatuur). Aangezien de PED-cel voor dergelijke, uiteindelijk niet uitgevoerde opdrachten wel voorbereidende activiteiten ontplooid, is dit tevens onder inzet gerekend, ondanks dat de PED-cel in deze gevallen dus geen product opleverde. Van de overige 409 keer inzet heeft 182 keer inzet plaatsgevonden binnen OIR en 227 keer binnen RSM. In twintig gevallen (zes keer in OIR en veertien keer in RSM) kwam het voor dat de coalitie al tijdens een «live» beeldanalyse van de PED-cel besloot tot een wapeninzet.

Vraag 4

Onder welke noemer zijn de voorvallen opgenomen die niet op de lijst van *credible* noch van de *noncredible reports* zijn opgenomen?⁶ Om hoeveel gevallen gaat het daarbij?

Antwoord 4

De Kamer is reeds geïnformeerd dat Nederland bekend is met vier gevallen van (mogelijke) burgerslachtoffers als gevolg van Nederlandse wapeninzet in de luchtcampagne van de anti-ISIS coalitie. Twee van de vier gevallen vormden voor CENTCOM geen aanleiding voor onderzoek. Daarom is hier geen sprake van een «noemer» maar is de Kamer feitelijk geïnformeerd over de resultaten van het OM-onderzoek naar deze gevallen. Dit gebeurde voor het eerst in het openbaar op 13 april 2018 (Kamerstuk 27 925, nr. 629), en o.a. op 4 november 2019 (Kamerstuk 27 925, nr. 670).

Vraag 5

Waarom bent u bereid media en ngo's informatie te geven die u aan de Kamer onthoudt? Bent u bereid deze informatie óók aan de Kamer te geven? Zo nee, kunt u dat toelichten?

Antwoord 5

Conform de afspraken die daarover met de Kamer zijn gemaakt⁷ wordt de Kamer altijd proactief geïnformeerd mocht Defensie in de toekomst besluiten tot het openen van een onderzoek naar een vermoeden van mogelijke burgerslachtoffers als direct gevolg van Nederlandse wapeninzet in het kader van artikel 100 van de Grondwet.

Sinds begin 2020 heeft het ministerie tweemaal vragen ontvangen van media en ngo's over eventuele Nederlandse betrokkenheid bij wapeninzet in de luchtcampagne van de anti-ISIS coalitie. In beide gevallen is geantwoord dat, voor zover bij het ministerie bekend, er geen sprake was van Nederlandse betrokkenheid. Deze vragen vormden derhalve geen aanleiding tot het openen van een nieuw onderzoek door Defensie. Dit is in lijn met de informatiepositie van de Kamer, namelijk dat Nederland bekend is met vier

⁴ Zie antwoord op vraag 5 in Aanhangsel 1275 <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/ah-tk-20212022-1275.html>.

⁵ De *Processing Exploitation & Dissemination* (PED) capaciteit is vanaf 2018 ingezet ten behoeve van de algemene beeldopbouw van de missie *Inherent Resolve* boven Irak. Vanaf 2019 werd deze capaciteit ook ingezet voor de missie *Resolute Support* in Afghanistan. De PED-cel leverde daarvoor beeldanalyses op basis van camerabeelden van sensoren van vliegtuigen.

⁶ Zie antwoord op vraag 2 Aanhangsel 1274 <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/ah-tk-20212022-1274.html>. «Bij het vierde geval heeft onderzoek niet geleid tot aanwijzingen dat er bij de luchtaanval burgerslachtoffers zijn gevallen. Beide gevallen vormden voor CENTCOM geen aanleiding voor onderzoek. Deze gevallen figureren daarom noch in de genoemde lijst van «credible reports», noch in de lijst met «noncredible reports».

⁷ Conform de met de Kamer vastgestelde procedure (Kamerstuk 27 925, nr. 723, 727 en 746).

gevallen van (mogelijke) burgerslachtoffers als gevolg van Nederlandse wapeninzet in de luchtcampagne van de anti-ISIS coalitie.

Vraag 6

Deelt u de conclusie dat mede op basis van Nederlandse inlichtingen luchtaanvallen uitgevoerd kunnen zijn die ten minste op gespannen voet staan met de regels van het oorlogsrecht?⁸ Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 6

Nee. Het aangehaalde artikel lijkt te zien op de inzet van Amerikaanse strijdkrachten in het kader van de nationale Amerikaanse operatie *Freedom Sentinel*. Nederland heeft op voorhand kenbaar gemaakt dat producten van de PED-cel enkel voor de missies *Operation Inherent Resolve* (OIR) van de anti-ISIS coalitie en *Resolute Support Mission* (RSM) in Afghanistan, en niet voor andere doeleinden mochten worden gebruikt.

Vraag 7

Kunt u bevestigen dat tijdens het presidentschap van Donald Trump Afghanen zijn gebombardeerd omdat zij een walkietalkie gebruikten of er enkel een bij zich droegen? Zo nee, waarom niet? Heeft Nederland geprotesteerd tegen deze praktijk?

Antwoord 7

Nederland kan geen uitspraken doen over de wapeninzet van bondgenoten.

Vraag 8

Kunt u uitsluiten dat Nederland betrokken is geraakt, via de PED-capaciteit, bij dergelijke luchtaanvallen op Afghanen met een walkietalkie?

Antwoord 8

Nederland heeft op voorhand kenbaar gemaakt dat producten van de PED-cel enkel voor de missies *Operation Inherent Resolve* (OIR) van de anti-ISIS coalitie en *Resolute Support Mission* (RSM) in Afghanistan, en niet voor andere doeleinden mochten worden gebruikt. Ook is op voorhand kenbaar gemaakt dat producten enkel gebruikt mochten worden t.b.v. wapeninzet die binnen de Nederlandse *Rules of Engagement* viel. Beide voorwaarden werden aangegeven op elk product dat door de PED-cel werd geleverd.

Vraag 9

Kunt u bevestigen dat in de oorlog tegen IS huizen werden gebombardeerd als daar meerdere auto's geparkeerd stonden? Zo nee, waarom niet? Heeft Nederland geprotesteerd tegen deze praktijk?

Antwoord 9

Nederland kan geen uitspraken doen over de wapeninzet van bondgenoten.

Vraag 10

Deelt u de opvatting van de Amerikaanse onderzoeksjournalist dat de *rules of engagement* maximaal werden opgerekt in Afghanistan?⁹ Kunt u aangeven hoe vaak en op welke momenten sinds 2014 Nederland de Rules of Engagement heeft aangepast?¹⁰

Antwoord 10

Nederlandse eenheden traden in Afghanistan op onder de *rules of engagement* die door de NAVO waren vastgesteld voor de operatie RSM. De aangehaalde verwijzing naar Nederlandse *rules of engagement* ziet op de operatie OIR in Irak.

⁸ Looser rules, more civilian deaths, a Taliban takeover: Inside America's failed Afghan drone campaign <https://www.audacity.com/connectingvets/news/inside-america-failed-afghan-drone-campaign-against-taliban>

⁹ Zie: <https://responsiblestatecraft.org/2021/10/11/vet-jack-murphy-loosened-rules-on-drone-strikes-recalled-vietnam-body-counts-video/>.

¹⁰ Zie antwoord op vraag 5 in Aanhangsel 1275 <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/ah-tk-20212022-1275.html>

Het aangehaalde artikel lijkt te zien op het optreden van Amerikaanse strijdkrachten in de nationale Amerikaanse operatie *Freedom Sentinel*. Over de toepassing van de Amerikaanse *rules of engagement* in die operatie kan het kabinet geen uitspraken doen. Nederland heeft niet deelgenomen aan operatie *Freedom Sentinel*.